Körmeneti kereszt

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	58.207.1
Készítés ideje:	12. SZÁZAD
Készítés helye:	Magyarország
Anyag:	bronz
Technika:	aranyozott; öntött; vésett díszítés
Méretek:	magasság: 15 cm szélesség: 11,5 cm

A kereszt a körmeneti kereszteknek ahhoz az élő fát mintázó típusához tartozik, amelyik igen gyakori a magyarországi eredetű középkori feszületek között. Krisztus keresztjének az "élet fájával" való azonosítása már az egyházatyáknál is felbukkan, s a szentföldi zarándokok számára az 5-6. században készített ampolnákon is gyakran ábrázolták. A Karoling-kori elefántcsontokon és Ottó-kori ábrázolásokon is előfordul, bronzkereszteken azonban meglehetősen ritkán. Összefüggő, nagyobb csoportjuk csak a 12. századi magyar keresztek között található.

A tárgy legközelebbi analógiája a III. Béla sírjában talált kereszt (Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum - ld. itt), valamint egy Cegléd környékén előkerült, ugyancsak rügyező faágat mintázó feszület. Mindkettő felfelé forduló oroszlánfejből nő ki.

A kereszt 1881-ben került elő a Szabadbattyán melletti Somló-dombon, ahol gróf Batthyány Géza amatőr régészeti ásatásokat folytatott. Az ásatás során kőépület (talán templom) maradványait és sok középkori sírt ástak ki. A kereszt az épületen kívül került elő.

Irodalom

- Szerk.: Takács Imre, Mikó Árpád: *Pannonia Regia. Középkori művészet a Dunántúlon, 1000-1541*. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1994. - Nr. II-12. (Lovag Zsuzsa)
- Hampel József: A Magyar Nemzeti Múzeum érem és régiségtára 1881-ben. *Archaeológiai Értesítő*, ú.f. 1. (1881). 1881. - Nr. 6. kép

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum